

Cuprins

În loc de prefață	XIII
Abrevieri.....	XV
Capitolul I. Obiectul științelor juridice și locul lor în ansamblul științelor.....	1
Secțiunea 1. Știința și clasificarea științelor.....	1
Secțiunea a 2-a. Obiectul științelor juridice și clasificarea lor.....	2
Secțiunea a 3-a. Știința dreptului.....	3
Capitolul II. Obiectul teoriei generale a dreptului	5
Secțiunea 1. Locul teoriei generale a dreptului în sistemul științelor juridice.....	5
Secțiunea a 2-a. Conținutul teoriei generale a dreptului.....	7
Secțiunea a 3-a. Necesitatea teoriei generale a dreptului	8
Capitolul III. Fenomenul de Drept.....	9
Secțiunea 1. Ce este dreptul?	9
Secțiunea a 2-a. Importanța și necesitatea studiului dreptului	11
Capitolul IV. Valorile dreptului	13
Secțiunea 1. Trilogia valorilor dreptului	13
§1. Securitatea (siguranța, stabilitatea).....	13
§2. Justiția	13
§3. Progresul social	14
Secțiunea a 2-a. Justiția, valoare fundamentală a dreptului.....	14
Secțiunea a 3-a. Drepturile omului în Constituția României.....	15
Capitolul V. Raportul juridic și norma juridică	17
Secțiunea 1. Premisele raportului juridic	17
Subsecțiunea 1. Norma juridică	17
§1. Precizări prealabile.....	17
§2. Locul normei juridice în ansamblul normelor sociale.....	17
2.1. Definiția normei juridice	17
Subsecțiunea a 2-a. Faptele și actele juridice	21
§1. Faptele juridice.....	21
§2. Actele juridice	22
Secțiunea a 2-a. Definiția raportului juridic	29
Secțiunea a 3-a. Elementele raportului juridic	32
Secțiunea a 4-a. Conținutul raportului juridic	33
Secțiunea a 5-a. Obiectul raportului juridic.....	39
Secțiunea a 6-a. Personalitatea juridică.....	40
Subsecțiunea 1. Persoana fizică.....	40
§1. Capacitatea civilă a persoanei fizice	41
1.1. Capacitatea de folosință a persoanei fizice.....	41

1.2. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice.....	42
§2. Statutul civil al persoanei	44
Subsecțiunea a 2-a. Persoana juridică.....	44
§1. Capacitatea de folosință a persoanei juridice	45
§2. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice	46
Secțiunea a 7-a. Proba raportului juridic	48
Secțiunea a 8-a. Structura normei juridice	51
Secțiunea a 9-a. Clasificarea normelor juridice.....	52
Secțiunea a 10-a. Eficiența normei juridice.....	54
Secțiunea a 11-a. Categorii de raporturi juridice.....	55
§1. Raporturi juridice de drept privat și raporturi juridice de drept public	55
§2. Raportul juridic de drept civil și norma civilă.....	56
§3. Raportul juridic de drept procesual civil și normele de procedură civilă.....	67
§4. Norma penală și raportul juridic de drept penal	71
4.1. Norma penală	71
4.2. Raportul juridic de drept penal.....	77
§5. Raportul procesual penal și norma procesual penală	81
§6. Raportul juridic de drept comercial.....	83
§7. Raportul juridic de drept administrativ și normele juridice de drept administrativ	85
7.1. Premisele raportului juridic administrativ	87
7.1.1. Faptele juridice.....	87
7.1.2. Norma juridică de drept administrativ	87
7.2. Subiectele raportului juridic administrativ	89
7.3. Conținutul raporturilor juridice administrative	90
7.4. Obiectul raportului juridic administrativ	90
§8. Raporturile juridice de drept al muncii și normele juridice corespunzătoare	90
§9. Raporturile juridice de contencios administrativ și normele juridice corespunzătoare	92
Capitolul VI. Elaborarea dreptului.....	95
Secțiunea 1. Interpretarea dreptului	95
Subsecțiunea 1. Noțiunea interpretării dreptului. Considerații generale	95
Subsecțiunea a 2-a. Scurt istoric asupra interpretării legilor	96
Subsecțiunea a 3-a. Litera și spiritul legii.....	97
§1. Metoda exegezei.....	98
§2. Metoda sociologică	98
2.1. Metoda liberei cercetări științifice.....	98
2.2. Metoda meta-textuală.....	99
Subsecțiunea a 4-a. Litera și spiritul legii, principii de apreciere a comportamentului uman	100
§1. Abuzul de drept.....	100
§2. Frauda.....	101

Subsecțiunea a 5-a. Importanța principiilor în procesul de interpretare a dreptului. Tendințe.....	102
§1. Raportul dintre jurisdicția constituțională și jurisdicția ordinară. Judecătorul constituțional versus judecătorul ordinar.....	117
§2. Raportul dintre dreptul național și cel internațional.....	120
2.1. Curtea Constituțională – Curtea Europeană a Drepturilor Omului – Curtea de Justiție a Uniunii Europene.....	120
2.2. Curtea Constituțională – Curtea de Justiție a Uniunii Europene....	125
Subsecțiunea a 6-a. Raționamentul juridic.....	126
§1. Noțiune.....	126
§2. Structura raționamentului juridic.....	127
§3. Particularitățile raționamentului juridic.....	127
Subsecțiunea a 7-a. Alegerea propozițiilor.....	129
§1. Propozițiile filozofice.....	130
§2. Propozițiile tehnice.....	130
Subsecțiunea a 8-a. Faptul și dreptul.....	130
Subsecțiunea a 9-a. Reguli de interpretare logică.....	131
§1. Argumente de interpretare logică.....	132
1.1. Argumentul <i>a contrario</i>	132
1.2. Argumentul <i>a pari</i>	132
1.3. Argumentul <i>a fortiori</i> (cu atât mai mult).....	132
1.4. Argumentul <i>reductio ad absurdum</i> (reducerii la absurd).....	133
1.5. Argumentul <i>ab eadum</i>	133
§2. Maximele de interpretare.....	133
2.1. Maxime de interpretare restrictivă.....	133
2.1.1. <i>Exceptio est strictissimae interpretationis</i> (exceptionile sunt de strictă interpretare).....	133
2.1.2. <i>Poenalia sunt restringenta</i> (pedepsele sunt de strictă interpretare).....	133
2.1.3. Niciun privilegiu fără text.....	134
2.1.4. <i>Cesante ratione legis, cessant ipso dispositio</i> (când rațiunea de a fi a legii dispăre, încetează și legea însăși).....	134
2.2. Maxime de interpretare plenifiantă.....	134
2.2.1. <i>Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus</i> (acolo unde legea nu distinge, nu trebuie să distingă nici interpretul).....	134
2.2.2. <i>Incivile este nisi tota lege perspecta judicare</i> (nu este îndeajuns să judecăm, fără a considera legea în totalitatea sa).....	134
2.2.3. <i>Quod abundat non vitiat</i> (ceea ce este abundent nu vatămă).....	134
2.3. Maxime de interpretare privilegiată.....	134
2.3.1. <i>In dubio pro reo</i>	134
2.3.2. <i>In abscuri semper minimum est sequendum</i> (în îndoială se reglează minimum).....	134

2.3.3. <i>Lex posterior derogat priori</i> (legea posterioară derogă de la legea anterioară)	135
2.3.4. <i>Specialia generalibus derogant</i> (legea specială derogă de la legea generală).....	135
Subsecțiunea a 10-a. Interpretarea actelor juridice. Interpretarea și efectele legii civile	135
Secțiunea a 2-a. Tehnica juridică	137
Subsecțiunea 1. Conceptul de <i>tehnică legislativă</i>	137
Subsecțiunea a 2-a. Organele competente a elabora și propune proiecte de acte normative. Organizarea activității de elaborare. Declanșarea procesului legislativ	138
§1. Determinarea necesității intervenției legislative	138
§2. Organele legislative.....	138
§3. Categoriile de acte normative pe scara ierarhiei lor legislative.....	139
Subsecțiunea a 3-a. Stabilirea concepției legii.....	140
§1. Determinarea soluțiilor viitoarei reglementări	140
§2. Redactarea legii.....	141
Subsecțiunea a 4-a. Părțile constitutive ale legii.....	142
§1. Titlul.....	142
§2. Preambulul	142
§3. Formula introductivă.....	143
§4. Dispoziții generale	143
§5. Dispoziții de conținut	143
§6. Dispoziții finale.....	143
§7. Dispoziții tranzitorii	143
§8. Anexele	143
Subsecțiunea a 5-a. Procedee tehnice privind abrogarea, modificarea, completarea, derogarea legii.....	144
§1. Abrogarea.....	144
§2. Modificarea	144
§3. Completarea	145
§4. Derogarea	145
Subsecțiunea a 6-a. Scopul activității legislative.....	146
Capitolul VII. Izvoarele dreptului.....	148
Secțiunea 1. Considerațiuni generale	148
Secțiunea a 2-a. Izvoarele formale de drept	150
Secțiunea a 3-a. Eterogenitatea izvoarelor de drept. Raportul dintre diferite izvoare de drept.....	152
Subsecțiunea 1. Istoricul surselor	152
§1. Dreptul roman	152
§2. Alegerea izvoarelor	155
2.1. Legea și obiceiul	157
2.2. Legea și jurisprudența	158
2.3. Legea și doctrina	158
Secțiunea a 4-a. Ierarhia izvoarelor formale ale dreptului. Noi abordări	160

Capitolul VIII. Răspunderea juridică.....	165
Secțiunea 1. Definirea răspunderii juridice	165
Secțiunea a 2-a. Formele răspunderii juridice	168
Subsecțiunea 1. Clasificarea răspunderii juridice	168
Subsecțiunea a 2-a. Forme de răspundere juridică. Particularități	170
§1. Răspunderea penală.....	170
§2. Răspunderea civilă	171
§3. Răspunderea administrativă	173
§4. Răspunderea specifică dreptului muncii.....	175
Secțiunea a 3-a. Temeiul răspunderii juridice	180
§1. Noțiunea de <i>conduită ilicită</i>	181
§2. Obiectul conduitei ilicite	182
§3. Caracterile generale ale conduitei ilicite.....	182
§4. Formele conduitei ilicite.....	183
Secțiunea a 4-a. Condițiile răspunderii juridice	183
Subsecțiunea 1. Vinovăția	183
Subsecțiunea a 2-a. Formele vinovăției	184
§1. Intenția	184
§2. Culpă	185
2.1. Imprudența	185
2.2. Neglijența	185
2.3. Nepriceperea	186
2.4. Neatenția	186
Secțiunea a 5-a. Prejudiciul și raportul de cauzalitate între fapta ilicită și consecințele sale negative, păgubitoare	187
Subsecțiunea 1. Prejudiciul.....	187
Subsecțiunea a 2-a. Raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și consecințele sale negative	188
Secțiunea a 6-a. Subiectul răspunderii juridice	189
Secțiunea a 7-a. Principiile răspunderii juridice.....	190
Secțiunea a 8-a. Cauze exoneratoare de răspundere.....	191
§1. Cauzele care înlătură răspunderea penală	191
1.1. Amnistia	192
1.1.1. Considerații generale.....	192
1.1.2. Felurile amnistiei	192
1.1.3. Obiectul și caracterile amnistiei	193
1.1.4. Efectele amnistiei.....	193
1.2. Prescripția răspunderii penale	194
1.2.1. Noțiunea prescripției răspunderii penale.....	194
1.2.2. Termenele de prescripție ale răspunderii penale	194
1.3. Lipsa plângerii prealabile sau retragerea acesteia	195
1.3.1. Caracterizare generală.....	195
1.3.2. Lipsa plângerii prealabile.....	195
1.3.3. Retragera plângerii prealabile	196
1.4. Împăcarea părților	196

§2. Cauze exoneratoare de răspundere civilă, materială, administrativă și disciplinară	197
2.1. Clasificarea cauzelor	197
2.2. Efectele cauzelor exoneratoare de răspundere civilă, administrativă și disciplinară	199
Capitolul IX. Sancțiunea juridică.....	202
Secțiunea 1. Dreptul și sancțiunea.....	202
Secțiunea a 2-a. Sancțiune – pedeapsă – terminologie.....	206
Secțiunea a 3-a. Sancțiunea și norma juridică.....	207
Secțiunea a 4-a. Sancțiunea și raportul juridic	209
Secțiunea a 5-a. Sancțiunea, instituție fundamentală a dreptului	213
Secțiunea a 6-a. Sancțiunea juridică. Caractere. Scop. Funcții	215
Secțiunea a 7-a. Tipuri de sancțiuni	220
Subsecțiunea 1. Sancțiuni penale.....	221
§1. Sistemul pedepselor.....	221
§2. Sistemul pedepselor în Codul penal, în vigoare	221
Subsecțiunea a 2-a. Alte sancțiuni penale.....	222
§1. Măsurile de siguranță	222
§2. Măsurile educative	222
Subsecțiunea a 3-a. Sancțiuni extrapenale.....	223
§1. Sancțiuni civile.....	223
1.1. Restituirea lucrurilor	224
1.2. Restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii.....	224
1.3. Despăgubirea civilă.....	225
Subsecțiunea a 4-a. Sancțiuni administrative	226
§1. Sancțiuni administrative contravenționale	226
1.1. Avertismentul.....	227
1.2. Amendă contravențională.....	227
1.3. Prestarea unei activități în folosul comunității	228
Subsecțiunea a 5-a. Sancțiuni de drept civil	229
§1. Nedemnitățile succesorală	230
§2. Revocarea judecătorească a legatelor. Revocarea donației pentru ingratitudine.....	232
§3. Exheredarea (dezmoștenirea)	233
§4. Decăderea dintr-un drept subiectiv.....	233
§5. Sancțiuni specifice în materia răspunderii civile delictuale	234
5.1. Obligația de a repara în natură prejudiciul produs	234
5.2. Obligarea la despăgubiri civile.....	234
§6. Sancțiuni indirecte specifice în materia răspunderii civile contractuale.....	234
§7. Sancțiuni directe pasive.....	235
7.1. <i>Exceptio non adimpleti contractus</i>	236
7.2. Dreptul de retenție.....	236
7.3. Inopozabilitatea.....	237
§8. Sancțiuni directe active	237

8.1. Nulitatea	237
8.2. Rezoluțiunea și rezilierea	239
8.3. Revocarea.....	239
§9. Alte sancțiuni civile.....	239
9.1. Acțiunea pauliană (revocatorie)	239
9.2. Acțiunea oblică (subrogatorie).....	240
9.3. Acțiunea în declararea simulației	240
9.4. Acțiunea în anulare pentru leziune.....	240
9.5. Sancționarea fraudei la lege	241
9.6. Prescripția.....	241
9.7. Trecerea la stat a unor prestații	241
9.8. Decăderile din termene	241
Secțiunea a 8-a. Înlăturarea aplicării și executării sancțiunilor juridice	242
§1. Grațierea.....	242
§2. Prescripția executării pedepsei	243
§3. Prescripția executării sancțiunii contravenționale	243
Secțiunea a 9-a. Principiile care guvernează instituția sancțiunii juridice	244
§1. Principiul legalității sancțiunilor de drept penal.....	244
§2. Principiul umanismului sancțiunilor de drept penal.....	245
§3. Principiul personalității sancțiunilor de drept penal	245
§4. Principiul individualizării sancțiunilor	245
Capitolul X. Instrumentele dreptului.....	246
Secțiunea 1. Conceptul.....	246
Secțiunea a 2-a. Complexele de drept	248
Subsecțiunea 1. Categoria juridică	248
Subsecțiunea a 2-a. Instituțiile juridice.....	249
§1. Definierea instituției juridice	249
§2. Scurt istoric	250
§3. Specificul instituțiilor juridice.....	250
§4. Clasificarea instituțiilor juridice.....	251
Secțiunea a 3-a. Ordinele juridice sau sistemele juridice	251
Capitolul XI. Limbajul juridic	253
Secțiunea 1. Precizări prealabile	253
Secțiunea a 2-a. Terminologia juridică	253
Secțiunea a 3-a. Particularitățile limbajului juridic	254
Secțiunea a 4-a. Conținutul vocabularului juridic	254
Capitolul XII. Principiile generale ale dreptului	256
Secțiunea 1. Noțiune. Locul principiilor generale în sistemul normelor juridice	256
Secțiunea a 2-a. Importanța principiilor generale ale dreptului.....	258
Secțiunea a 3-a. Clasificarea principiilor generale. Criterii de clasificare	259
Capitolul XIII. Domeniul dreptului	261
Secțiunea 1. Dreptul și timpul.....	261
Secțiunea a 2-a. Aplicarea legii în timp	262

Secțiunea a 3-a. Timpul în drept	263
Secțiunea a 4-a. Dreptul și spațiul	264
Subsecțiunea 1. Dreptul în spațiu	264
Subsecțiunea a 2-a. Aplicarea legii în spațiu	264
Subsecțiunea a 3-a. Spațiul în drept.....	265
Capitolul XIV. Sisteme juridice. Modele sistematice.....	267
Secțiunea 1. Noțiuni, clasificări. Aspecte comune	267
§1. Dreptul anglo-saxon	267
§2. Sistemele socialiste	268
§3. Sistemele romano-germanice	268
Capitolul XV. Interdependența dintre științele juridice de ramură	270
§1. Dreptul constituțional și dreptul civil	270
§2. Dreptul administrativ și dreptul civil.....	271
§3. Dreptul civil și dreptul financiar	271
§4. Dreptul civil și dreptul comercial	271
§5. Dreptul civil și dreptul familiei	272
§6. Dreptul civil și dreptul muncii și securității sociale	272
§7. Dreptul civil și dreptul procesual civil	272
§8. Dreptul civil și dreptul penal	273
§9. Dreptul civil și dreptul procesual penal.....	273
§10. Dreptul comercial și dreptul administrativ	273
§11. Dreptul comercial și dreptul financiar	273
§12. Dreptul comercial și dreptul penal	273
§13. Dreptul penal și dreptul constituțional	274
§14. Dreptul penal și dreptul procesual penal	274
§15. Dreptul penal și dreptul penitenciar, respectiv dreptul execuțional penal	274
§16. Dreptul penal și dreptul administrativ	274
§17. Dreptul administrativ și dreptul constituțional	274
§18. Dreptul administrativ și știința administrației	275
§19. Dreptul securității sociale și dreptul constituțional	275
§20. Dreptul securității sociale și dreptul administrativ	275
§21. Dreptul securității sociale și dreptul muncii	276
§22. Dreptul securității sociale și dreptul financiar.....	276
Bibliografie	277